

praho delajo, je tedej ta rahljac posebniga priporočila vredren.

Brabantska brana je prav dobra, kepasto zemljo zdrobiti; v ta namen se mora napreči na tisti vogal, proti katerimu so zobje zavihani; na nasprotni vogal naprežena zavleče lepo setev, ker lepo zameša seme in le plitvo v zemljo gré. Da srednjo mero v zemljo sili, se mora za eniga stranskih ogalov napreči.

(Dalje sledi.)

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* „Malo berilo za pervence“ je prišlo na svitlo. Od mojstra pisateljev, ki pišejo za ljudske šole, se smé le kaj izverstnega pričakovati. Knjiga je 15 pol debela in velja 15 kr. Dobí se pri Leonu v Celovcu.

* Sigmundova bukvarnica v Celovcu je dala v natis dva zvezka lepih podučnih in kratkočasnih povest. Pervi zvezek obseže: „Bratec in sestrice“ in pa: „Car Peter, tesar v Zardamu“, in drugi: „Divji Hunci pred mestom Meziborom“.

* Perva knjižica: „cvetje slovanskega naroda“ je prišla v Celovcu na svitlo. Za naročnike velja 10 kr.; dobí se v knjigarnicah vsih slovenskih mest, kjer 16 kr. velja.

* Mnogo se je že pisalo o potrebi vseslovanskega časnika, da bi zamogli priti k enemu vseslovanskemu književnemu jeziku. „Bčela“ to reč spet sproži in priporočuje: „Da naj se tak časopis v domišljevanji (?) književni vseslavenščini v Pragi osnuje in po vsih slavenških časnikih oglasi; da naj vsi slovanski časniki naročnino in dopisavce za omenjeni časnik nabirajo in da naj se dopisave natisnejo, kakor je pisavcu drago, v cirilici ali latinici, nikdar pa eden in ravno tisti sostavek v obojici skupej“.

* Slavni Lisinski v Zagrebu je dogotovil pevoigro „Porina“. Pisal je v Prago svojemu prijatelju, izverstnemu tenoristu Stegerju, da bi skerbela, da bi se v Pragi najpred igrala.

* Gosp. Kordež, nekdanji vrednik „Karniolie“ in Ljubljanskih nemških novín, je predložil ruskemu caru nekoliko tečajev Karniolie, v katerih so tudi podobe narodskih nóš na Krajskem.

* Ruski car je daroval za en iztis pesem bana Jelačića 100 cekinov.

* Djakovarski škof, g. Strossmayer je podaril višjemu gimnaziu v Oseku 5000 gold. za fizikalno pripravo in druge potrebe.

* V Pragi je prišel na svitlo „Krasorečnik“ pro mladež škol gymnazialnih a realnih od Vacslava Rozuma.

* Gospod Havalec oznani, da bo začel konec tega mesca v Pragi izdajati časopis pod naslovom: „Škola“, pädagogicky časopis učitelům na školách obecných, hlavních, nižších realních, rodičům a vychovatelům. Prišel bo ta časopis na dva mesca enkrat na svitlo, vsak bart po pet pol. Naročnina znese za pol leta 1 gold. 32 kr. s poštnino vred.

* Poljski pisatelj Jan Krolkowski piše izversto delo pod naslovom: „O zawodzie i powolaniu artysty dramatycznego“.

* Poljski pesnik Roman Zmorski bo izdal dva zvezka prestavljenih serbskih pesem.

* Od poljske pisateljke Pauline Wilkonske je prišlo na svitlo delo pod naslovom: „Wiazanka literacka“ v Poznanju, ki zapopade mnogo lepih in znamenitih reči.

* Za česko književnost mnogozaslužnemu Hnevkovskemu se bo postavil spominek na Volsanskem svetem polji.

* Profesor Tomek zdeluje zgodovino českega kraljestva do 13. stoletja.

* Venceslav Vlasak je izdal več spisov Kristofa Schmidt-a v česko prestavljenih z mnogimi prav lepimi obrazy.

* Od kod imé dežele „Bukovina“? Knez Kantemir o zgodovini tega imena takole piše: „Ko je Štefan Velki, knez Moldave na veliki planjavi na Prutu leta 1496 Poljce pod njih kraljem Albrehtom premagal in jih 20.000 vjel, jih je kakor vole v jarm vpreči, silno veliko zemljiše preorati in jim bukovovo seme (bukevco) saditi ukazal. Od tod nek imé Bukovina (bukovje, Buchenwald, Buchenland).“

Potovanje

po nekterih jugo-slavenskih krajih.

Spisal M. Verne.

12. pismo.

Dragi prijatelj!

Kmaló sim prišel čez bistro Kupo, ki Krajsko deželo loči od Horvaške. Cesta je dobra in pelje dolgo po neki široki dolini; zemlja pa je nekako rudečkasta in ilova, in se mi ni nič kaj rodovitna zdela; prosó, ajda in turšica, ki je tod še rastla, je bila precej slaba. — Dvé uri sim se vozil prej ko sim v Modrušpotoku na krasno Luizno cesto prišel, ki iz Reke v Karlovec pelje. Tú sim bil visoko na hribu, in krog in krog se mi je odperl razgled tako rajski, da ga popisati nisim v stanu. Na desni sim vidil zelene, lepo obrašene griče in hribe vojne granice, — na levi mo-gočne Krajske in Štajarske gore, ki silno Savo obdajajo in kroté, — pred seboj pa nedopovedljivo krasno Horvaško ravnino, ki se mende več dni hodá v Slavonijo in na Ogersko širi. Radosti poln sim se ji čedalje bolj bližal. Eno uro pod Modrušpotokom sim prišel v lepo dolino, po kateri neka reka teče, ki ji Dobra pravijo. — Že mračilo se je, ko sim se zalimu Karlovcu bližal in v Dobovac prišel. Dobovac je prav za prav lepo Karlovsko predmestje, kjer ima grof Nugent na prijetnim griču lep grad. Od tod je še malo več ko četert ure do mesta, ki je vojna terdnjava v širokim kotu med Kupo in Korano.

Mesto se imenuje Karlovec po austrijskim nadvojvodu Karolu, ki je tú okoli leta 1580 vojno terdnjavo zoper napade Turkov napravil. — Sred mesta, ki ni veliko, in ki šteje mende komaj 4000 duš, je velik terg, ki ga čvetero velic in lepih poslopij obdaja, namreč vojna orožnica, vojašnica ali kasarna, farna cerkev s frančiškanskim samostanom, in vojna zakladnica. Iz terga je viditi na vse strani po ulicah na krasen osip, in iz mestniga osipa dalječ okrog. Ko sim se bil na tergu obnašanja mladih Horvatic v beli obleki nagledal, ki so sadje in zelenjavo prodajale, sim šel frančiškanarje obiskat. Gosp. P. Evgeni Kacin, naš rojak, in že več let gimnazialni učitelj v Karlovcu, me je prijazno po mestu in okrog mesta spremil in mi vse okazal, desiravno je dež spet nagajal. V mestu sva ogledala farno cerkev, ki je dovolj prostorna, pa silno niska. Gosp. P. Evgeni mi je pravil, de je zato tako niska, ker je bilo treba zavolj mokrote tla že večkrat poviksati. Razun visociga prav lepiga zvonika mi je posebno to dopadlo, de sta v cerkvi na nekim stranskim oltarji dva svetnika — mende ogerski kralj, sv. Štefan, in njegov sin, sv. Emerik — popolnoma po huzarsko oblečena. Tako je prav — povsod naj se na-

rodovnost ohrani! — Čudil pa sim se, de je bilo gotovo polovico Horvatov v cerkvi bôsih. „Kranjac“ je že bolj ošaben — raji v cerkev ne gré, ko de bi bos šel. Ko sim premišljeval, od kod to pride, ker Horvaške opanke ne morejo drage biti in so gotovo veliko boljši kup od Krajnskih čevljev, sim se na enkrat spomnil, de dež gré, in de opanke postanejo v mokroti — „sicut uter in pruina“. — Potem sva ogledala vojno orožnico, v kateri je veliko orožja, pa nič posebno znamenitiga. Tudi predmestje, ki mu „Baina“ pravijo, na severno-zahodni strani mesta sva ogledala. Tù sim komaj verjel, de so zale velike hiše vse lesene. Tako lepo so namreč izdelane in pobeljene, de bi človek menil, de so vse terdno iz kamnja sozidane. Na Kupi so bile tù ravno tri velike pokrite ladja iz Siska, kakoršnih nisim do takrat še vidil. — Poslednjič sva šla še na jugo-izhodno stran v Rakovac, ki je tudi, tako reči, Karlovsko predmestje. Med Rakovcam in mestam je poleg ceste velik prostor, kjer imajo vsak teden znamenit živinsk somenj. V Rakovcu pa ima polk Sluinskih graničarjev poglavno učilnico čveterih razdelkov.

Drugi dan je proti poldne dež nehal; in desiravno je bila cesta silno blatna, sim šel vender precej po kosilu spet v Rakovac in dalje naprej v granico Sluinskiga polka. V neki vasi z imenom Kamensko, mende dvé uri od Karlovca, je ravno shod bil; vidit, kakošne šege in veselice imajo Horvatje o takih priložnostih, sim se tjé napravil. Pri Mostanju je bila Korana čez breg stopila in senožeti že močno zalila. Unikrajreke je druga vas, ki ji Turn pravijo, in kjer je na levi stranska pot v Kamensko. Zastran blata pa nisim tjé, temuč raji po veliki cesti bolj na desno šel; ali desiravno sim celi popoldan okrog hodil, nisim vender nič posebniga vidil razun nekiga vojaka brez orožja, ki je golonog vole pasel.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Notranjiga. (Odkritoserčín pretres Babudroviga med ljudstvom slovečiga zdravila zoper stekljino). Lepo in hvale vredno je, ako se verli možaki v časnikih očitno za resnico potegujejo in v njih večkrat prigodbe razodevajo, ktere zamo-rejo občinstvu v prid ali v škodo biti, da se ljudstvo uniga poloti, tega pa varje. Kadar se pa take prigodbe očitno naznanujejo, se je treba varovati, da se lahkoverno vse ne pobere, kar ljudstvo dostikrat širokoustno pripoveduje, ampak da se skerbno sledi po resnici, ktera se mnogokrat še le zvé, ako se zagri-njala skrivnostja razgernejo in sapica nepristranske preiskave prežéne gosto mēglo, v ktero je resnica dosti-krat skrita.

Obžalovaje, da celó možje previdni, resnicoljubni in navdani goreče ljubezni za blagor občinstva, hvalo pojó ljudski pravlici brez natanjčne in gotove pre-pričebe, si za dolžnost spoznam spis g. Miroslava v 39. listu Novíc o Babudrovim zdravilu zoper stekljino nekoliko pretresti. Častiti g. Miroslav mi tega ne bo za zlo vzel, ker resnica je edino, česar on in jez iševa.

Opustivši stare babje kvante od čudodelniga ka-čjiga kamna, ki izvirajo iz časov basnoslovja, ka-kor tudi preziraje ponôsní popis „modrega obraza“, (od kod ga B. ima? ne vém) „kratkih besed“ in družih last-nost Balantina Babudra iz Matarie, se podam berž v presodbo 5 razdelkov, v kterih je g. Miroslav menda iz preveliciga nagnjenja do misticizma Babudrovo umetnost in njegovo zdravilo tako silno v nebo povzdignil, da noben zdravnik, če je tudi vés pre-pričan zdravilne moči kakošniga zdravila, bi se ne pre-

derznil, strun tako napéti, kakor so napete o ti nego-tovi zadevi, da pojó nezmerno hvalo Babudru, le malo zakrito zabavljico pa vsi zdravniški umetnosti!

Pervič pravi omenjeni sostavek:

»Babuder je vsacega ozdravil, ki je zdravilo prav po njegovem ukazu vžil«.

Tako kratko in gotovo je to rečeno, da bi marsi-kdo mislil, da je resnično kot Amen v očenašu. Ali to ni tako. Vredništvo „Novíc“ je že v 39. listu to reč dobro pretreslo; pozneje bom v poterjenje tega ne-ktere dokaze naznanil. Zdé se mi omenjene besede, kakor prerokovanje nekdanjih šembilj, ki so svoje pre-roštva vselej tako zvito stavile na kakošno besedo ali pogodbo, po kateri ni moglo biti, da bi se bilo njih prerokovanje kterikrat napčno izšlo. Taka je z Babu-drovim zdravilam. Če ni pomagalo in je človek za stekljino umerl, se pravi, da ni bilo po Bab. ukazu natanjko rabljeno; če pa ni zbolel ali umerl, se pa pravi, da mu je le Babudrovo zdravilo pomagalo. Da je tako mnenje v zdravilskih rečéh piškov oreh, véjo zdravniki po celem svetu; tedaj se ne bom spu-šal v pretresovanje nepotrebniga, ampak naravnost grém k popisu, kako Babuder ozdravlja.

Babuder ne gré nikdar k nobenimu popadenimu ali bolnimu, ampak ljudje popadeni ali nepopadeni, če so le v kakošno koli dotiko z živino prišli, od ktere se misli, da je bila stēkla, se podajo k njemu v Matario in si kupijo skrivnostne štupe za pet goldinarjev (to je nar manjšitarifa), ali pa po-njo pošljejo k njemu. Merica te štupe je zmiraj edina, naj bo človek star ali mlad, mošk ali ženska, okoljšine enake ali inake, — Babu-dru je to vse eno; — z rano, kamor je bil človek po-paden, se on nikdar ne pečá, ampak prepusti to (menda kot majčkinost!) zdravnikom. Štupo, ktere obstojne dele on za skrivnost ima, si sam napravlja. Obstoji pa ta štupa (to je po videzu in notranji moči Babudro-viga zdravila gotovo) iz drobno zmletih španjskih muh (kantarid), kterih nožice, perutničice in drugi deli se dajo že na pogled razločiti in kterih se v na-sih krajih dokaj najde; drugi obstojni del pa v manjši meri je neko posušeno zeliše, berž ko ne (pa tega no-čem gotovo terditi) volčja jagoda (belladona); v eni davki utegne biti 8 granov španjskih muh, 2 grana pa volčje jagode.

Ni ga zdravnika na svetu, ki bi ne vedil, — pa tudi bolj omikanega človeka ne, ki bi ne bil že slišal od teh dvéh zdravil, ki ste si zoper stekljino med vsimi družimi notranjimi leki nar veči slavo pridobile, čeravno ste se v gotovi stekljini le malokterikrat poterdile in ste tedaj že davnej tudi tistim zdravilam prištete, ktere niso gotove. Da ste si v rokah skrivnotiga „modriga“ moža v naših krajih k taki slavi pripomogle, zna biti, da je za to, ker pri Babudru ta štupa veljá 5 gold., v vsaki lekarnici (apoteki) pa dva kraje. Več pomaga več! — Da so španjske muhe *) poglavitni del Babudroviga zdravila je tudi potem očitno, da po vžiti štupi (včasih že po prvi, včasih še le po 2. ali 3. davki) tišanje k scanju, kervomok, težavno požiranje in huda žeja nastopi. Potem, ko se prikažejo te znam-nja, ki so španjskim muham samim po sebi, naj jih vžije, kdor koli hoče, lastne, pravi Babuder, da je stekljina zaterta!! O sancta simplicitas!

Če pa hočemo resnice iskati zastran Babudroviga zdravila, si moramo dobro dobro zapomniti, da ne zbolí vsaki popadeni človek za stekljino, da po tem ta-kim le popadene ozdravljati, ne da nobene go-tovosti o zdravilni moči kakiga zdravila. Tudi vsak stekljine sumljiv pēs, ki je človeka popadel, ni bil ste-ke; ker so ga pa berž vstrelili in zakopali brez dalj-

*) Ali saj njim v vsim popolnoma enak keber. Vred.